

Nytte og kostnader av nasjonale databaser:

Metodeutvikling og utprøving på grunnundersøkelser

RAPPORT

2015/03

Nytte og kostnader av nasjonale databaser: Metodeutvikling og utprøving på grunnundersøkelser

Haakon Vennemo, Kristin Magnussen, Vibeke Wøien Hansen og Karin Iberholt

VISTA ANALYSE AS

Bakgrunn

- Prosjekt: Metodeutvikling for nytte-kostnadsanalyser av nasjonale databaser, med utprøving på nasjonal database for grunnundersøkelser (NADAG)
- Prosjekt gjennomført av Vista Analyse for Jernbaneverket, Statens vegvesen, Kystverket og Avinor
- Startet i juni 2014, avsluttet mai 2015.

DEL I:

Nytte-kostnadsanalyse (NKA)
av NADAG (nasjonal database
for grunnundersøkelser)

Del II:

Nyttekostnadsanalyse av
nasjonale databaser

DEL I:

Nytte-kostnadsanalyse (NKA)
av NADAG (nasjonal database
for grunnundersøkelser)

Innhold:

- Bakgrunn og beskrivelse av NADAG
- Problem- og formålsbeskrivelse
- Spesifisering av tiltak
- Prinsippskisse for nyttevirkinger av NADAG
- Nyttevirkinger
- Kostnader
- Fordelingsvirkinger
- Samlet vurdering og anbefaling

Grunnleggende:

- Det er gjennomført en samfunnsøkonomisk analyse, i form av nytte-kostnadsanalyse (NKA) av NADAG
- Dette innebærer at grunnleggende teori og metode for nytte-kostnadsanalyser legges til grunn
- Denne teorien og metoden kommer bl.a. til uttrykk i rundskriv fra Finansdepartementet og veiledere fra Direktoratet for økonomistyring (DFØ), samt NOU-er, i tillegg til grunnleggende bøker og artikler om samfunnsøkonomisk analyse/NKA.
- Metodisk tilnærming og metodeutvikling skjer innenfor rammene til NKA, og nevnte publikasjoner
- Rammeverket gir bl.a. regler for beregning av nåverdi, diskonteringsrente, håndtering av overføringer, skatter og avgifter, osv.

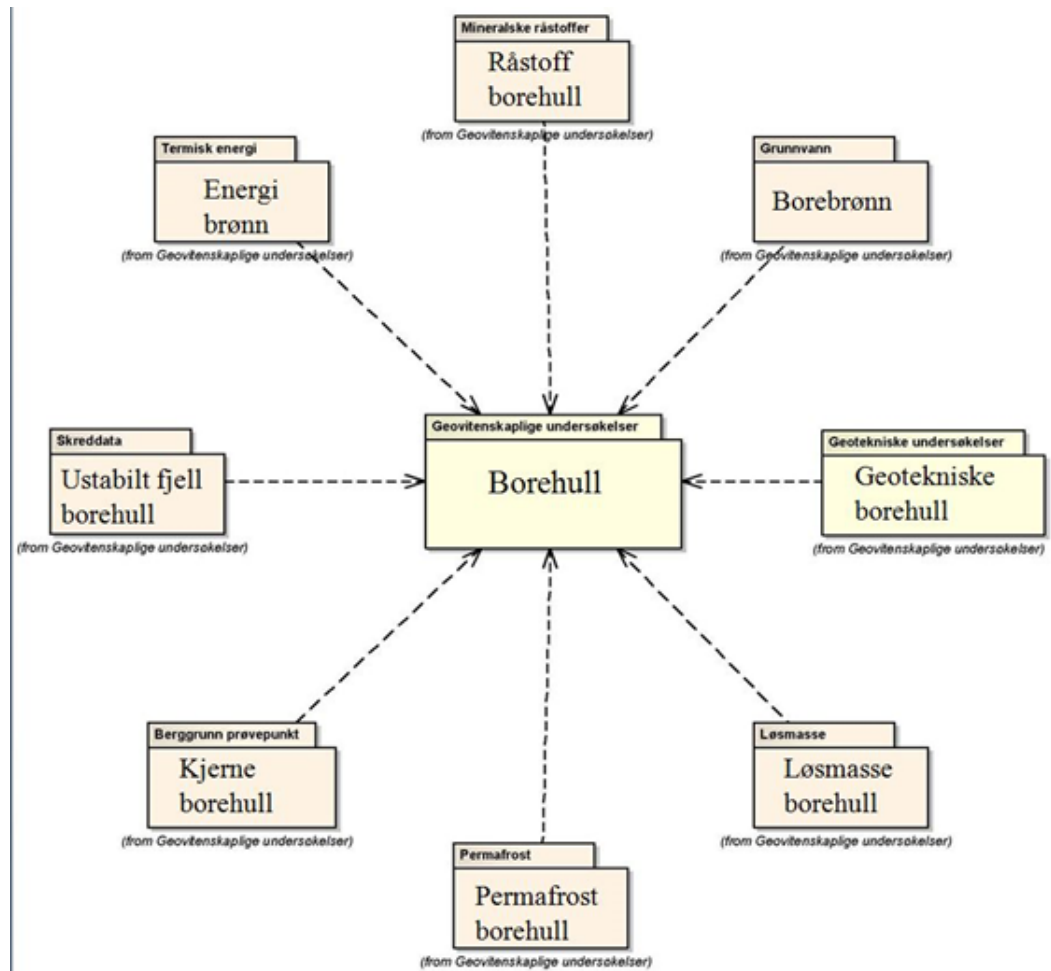
Bakgrunn og formål med NADAG

- På sikt: samle data om alle grunnundersøkelser i Norge på ett sted (tilgang via samme portal).
- Gjennomføres i flere steg: Først samles oversikt over geotekniske undersøkelser, etter hvert samles alle typer grunnundersøkelser og geofysikk.
- Tjenestene skal tilbys gratis og være tilgjengelig for alle på en form flest mulig kan benytte.
- Informasjonen vil være en blanding av data og metadata (data om data)
- De ulike eierne av data må gjøre jobben med å systematisere og legge inn data (nye og gamle), NADAG tilrettelegger for dette og gjør dataene tilgjengelig

Problem- og formålsbeskrivelse – nullalternativet

- Det vil ikke finnes en landsdekkende nasjonal database for grunnundersøkelser, men ulike dataarkiver og databaser som er tilgjengelig i den grad de som gjennomførte grunnundersøkelsene og etablerte arkivene eller databasene har gjort informasjonen tilgjengelig for utenforstående
- Uten NADAG antas det at igangværende arbeid med aktuelle databaser går sin gang (hos SVV; JBV, NGU, Statsbygg etc.), men man vil fortsatt ikke ha samlet oversikt over alle grunnundersøkelser.
- Data kan ha ulikt innhold og organisering og er ikke systematisert
- Man må fortsatt oppsøke ulike instanser for å få oversikt og har ikke nødvendigvis tilgang til ulike instansers data/metadata, men det vil være en viss deling av informasjon mellom ulike aktører

Grunnundersøkelser i NADAG

Kilde: Solberg (2014)

Spesifisering av tiltak som det skal gjennomføres NKA av

- Ser på to alternativ:
 - 1) «NADAG versjon 2.0»
 - 2) «Utvidet NADAG» («ønsket utvikling på litt lenger sikt»)

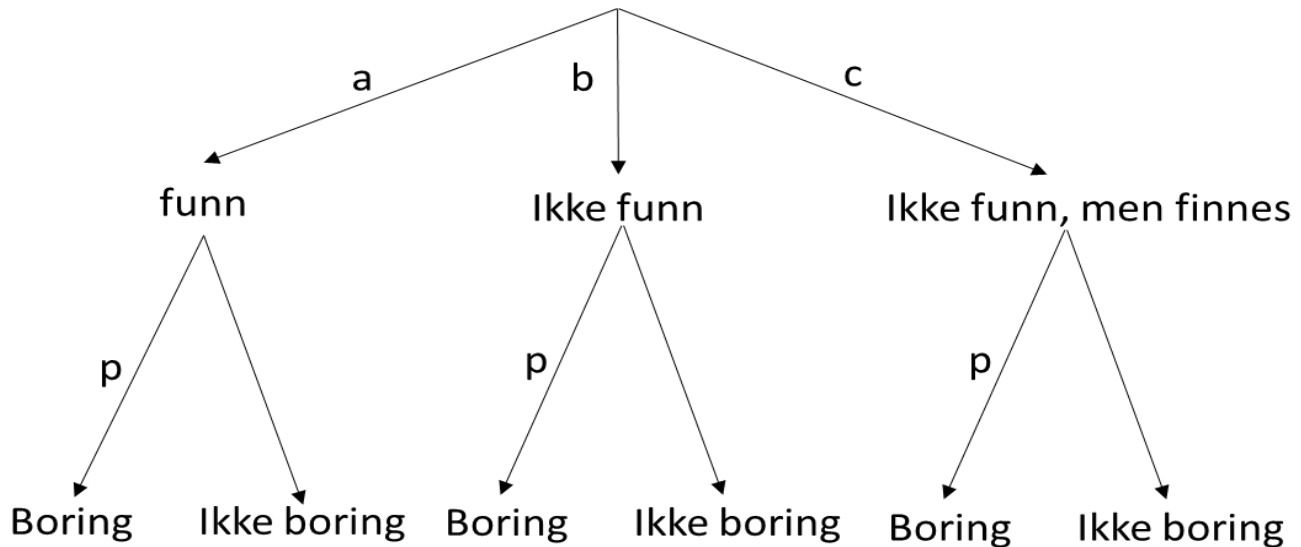
1) NADAG versjon 2.0

- Vi tar utgangspunkt i beskrivelse NADAG versjon 2.0 fra NGU – der verktøyet er planlagt ferdigstilt i 2015
- Vil inneholde i hovedsak geotekniske data
- Hovedleverandører vil være SVV, Statsbygg, Trondheim kommune, og i noen grad Oslo kommune, Nedre Eiker kommune, JBV, NVE, NGU (kartinnsyn og GRANADA), samt evt. andre kommuner
- Litt usikkert hvor mye data som vil være lagt inn ved utgangen av 2015. Antar at data fra disse leverandørene er lagt inn (noe i form av data, annet som metadata). Mer data vil komme til gradvis.

2) Utvidet NADAG (ønsket utvikling på litt lenger sikt)

- Utgangspunkt er NADAG 2.0 og ønsket videre utvikling
- Alle tilgjengelige/ønskede data om grunnundersøkelser er lagt inn
- Det inkluderer i tillegg til leverandører i alt. 1) også alle kommuner, og private aktører,
- Inkluderer ikke bare geotekniske data, men også info fra andre typer grunnundersøkelser, (databaser om kulturminner, mineraler, forurenset grunn osv.) og eventuelt nye funksjoner

Prinsippskisse for nyttevirkninger av NADAG: Det er der NADAG gjør en forskjell som skal vurderes (ikke nytten av grunnundersøkelser som sådan)

Figuren viser event tree og søkekostnader uten NADAG. I situasjon a søker aktøren etter grunnboring i et område og finner tidligere undersøkelser. I b søkes etter grunnboring, men finner ikke fordi de ikke finnes. I c søkes, og finner ikke, selv om grunnundersøkelser finnes. Uavhengig av søk og funn av tidligere grunnundersøkelser, kan det gjennomføres eller ikke gjennomføres nye grunnundersøkelser (boring eller ikke boring i figuren)

Nyttevirkninger

- Unngå duplisering av informasjon (reduisert antall grunnundersøkelser)
- Redusert tid til å fremskaffe informasjon om tidligere grunnundersøkelser (hos brukere og eiere)
- Redusert planleggingstid
- Bedre planer og billigere utbyggingsprosjekter
- Bedre beredskap og krisehåndtering ved skred og annen naturfare
- Utvikling av produkter og tjenester (f.eks. «app-er»)

Nyttevirkning: Unngå duplisering av informasjon (reduisert antall grunnundersøkelser)

- Utgangspunkt: omfang av marked for grunnboringer i dag: anslått til i størrelsesorden 200-230 mill. kr/år
- NADAG kan gi innsparinger i tilfelle c i prinsippskissen: Dvs. det finnes undersøkelser, men man ville ikke funnet dem uten NADAG
- Vurdering av muligheter for innsparinger mht. antall grunnundersøkelser/antall borehull: Varierer mye for ulike aktører, fra 0 til 40-50%; noen store kommuner og aktører (f.eks. Statsbygg) har god oversikt i egne arkiv/databaser og antas å ha begrenset nytte av NADAG på kort sikt, dette trekker ned antatt innsparing for landet /kommuner som helhet.
- Samlet vurdering: antas å kunne spare 2-10% av kostnader til grunnundersøkelser (*10% er antagelig optimistisk, vurderes i usikkerhetsanalysen*)

Nyttevirkning: Redusert tidsbruk for eiere og brukere av grunnundersøkelser

- Alle som søker etter grunnundersøkelser kan spare tid (a, b og c i prinsippskissen)
- Redusert søketid (og dermed søkekostnader) hos *eiere* og *brukere* av grunnundersøkelser
- Vi antar at søketid (hos eiere og brukere) er avhengig av antall prosjekter der grunnundersøkelser er aktuelle
- Tar utgangspunkt i i) antall planer og ii) total omfang av grunnundersøkelser og antatt kostnad/undersøkelse, for å anslå antall prosjekter der det kan etterspørres grunnundersøkelser
- Beregner i gjennomsnitt (konservativt) EN dag spart per prosjekt hos hhv. eier og bruker av grunnundersøkelse (dvs. 2 dager per undersøkelse som forventningsverdi; *vurderes videre i usikkerhetsanalysen*)

Nyttevirkning: Redusert planleggings- og prosjekteringstid

- Kan gi en viss reduksjon i planleggings- og utbyggingstid, men har ikke funnet grunnlag for kvantifisering, og anses ikke som en vesentlig nyttevirkning.
- Mange forhold er viktige for planleggings- og utbyggingstid, og de fleste utbyggere vet at slike ting tar tid og planlegging og bemanning legges opp deretter.

Nyttevirkning: Bedre planer og reduserte utbyggingskostnader

- Aktuelt i tilfelle c i prinsippskissen (i a ville man funnet undersøkelsen, men brukt mer tid, i b finnes ikke grunnundersøkelser)
- Må anta som utgangspunkt at aktører er rasjonelle og gjennomfører de undersøkelser som er nødvendige for ulike planer og utbyggingsprosjekter (selv om det tar mer tid, som beregnet i punktet over), men i noen tilfeller kan likevel NADAG bidra til bedre og billigere prosjekter:
 - Man bygger uten «god nok» kjennskap til grunnforhold,
 - i) finner ut om dårlig grunn når prosjekt er startet, og dette fordyrer utbyggingsprosjektet
 - ii) finner ikke ut om dårlig grunn før etter ferdigstillelse, og dette kan medfører skader på bygg/vei etc. i etterkant
- Ikke grunnlag for kvantifisering av denne virkningen, beskrives

Nyttevirkning: Bedre beredskap mot skred og annen naturfare og bedre krisehåndtering (1)

- Viktig utgangspunkt: NADAG fremskaffer ikke grunnundersøkelser, det er betydningen av raskere og enklere oversikt over grunnundersøkelser for beredskap og krisehåndtering som skal tilskrives NADAG
- Skred og følgehendelser kan medføre svært høye kostnader, både i form av materielle skader og i form av påvirkning på liv og helse.
- Økt kunnskap om grunn kan gi bl.a. bedre beredskapsplaner og bedre krisehåndtering i etterkant av skred etc.
- - «bedre» evakueringsplaner (sted, omfang, etc.)
- - redusert stengningstid f.eks. av veier og bane (pga. raskere tilgang til informasjon om grunnforhold i nærområdet) kan redusere kostnader (bl.a. tidskostnader til ventetid for personer og gods).

Beredskap og krisehåndtering (2)

- Skredhendelser, og påfølgende evakuering og ventetid mm. kan medføre svært høye kostnader, noe som medfører at selv en liten reduksjon i disse kostnadene kan medføre betydelige besparelser for samfunnet.
- NADAG kan ha en positiv betydning, men det er svært vanskelig å kvantifisere denne virkningen av NADAG. Vi beskriver og gjør en kvantitativ vurdering knyttet til et eksempel med kvikkleireskred.

Flere nyttevirkinger

Reduserte kostnader til utvikling av egne portaler etc.

- SVV sparer penger til å utvikle egen portal, ellers ikke registrert som stor nyttevirking

Flere, bedre og billigere produkter

- Ikke ansett som vesentlig av våre informanter
- Ikke forsøkt kvantifisert

Skattefinansieringseffekt

- Standard ved samfunnsøkonomiske analyser
- 20% av netto økte eller reduserte kostnader for det offentlige (bidrar her til økt nytte, fordi nettonytten av prosjektet er positiv)

Oppsummering av nyttevirkninger

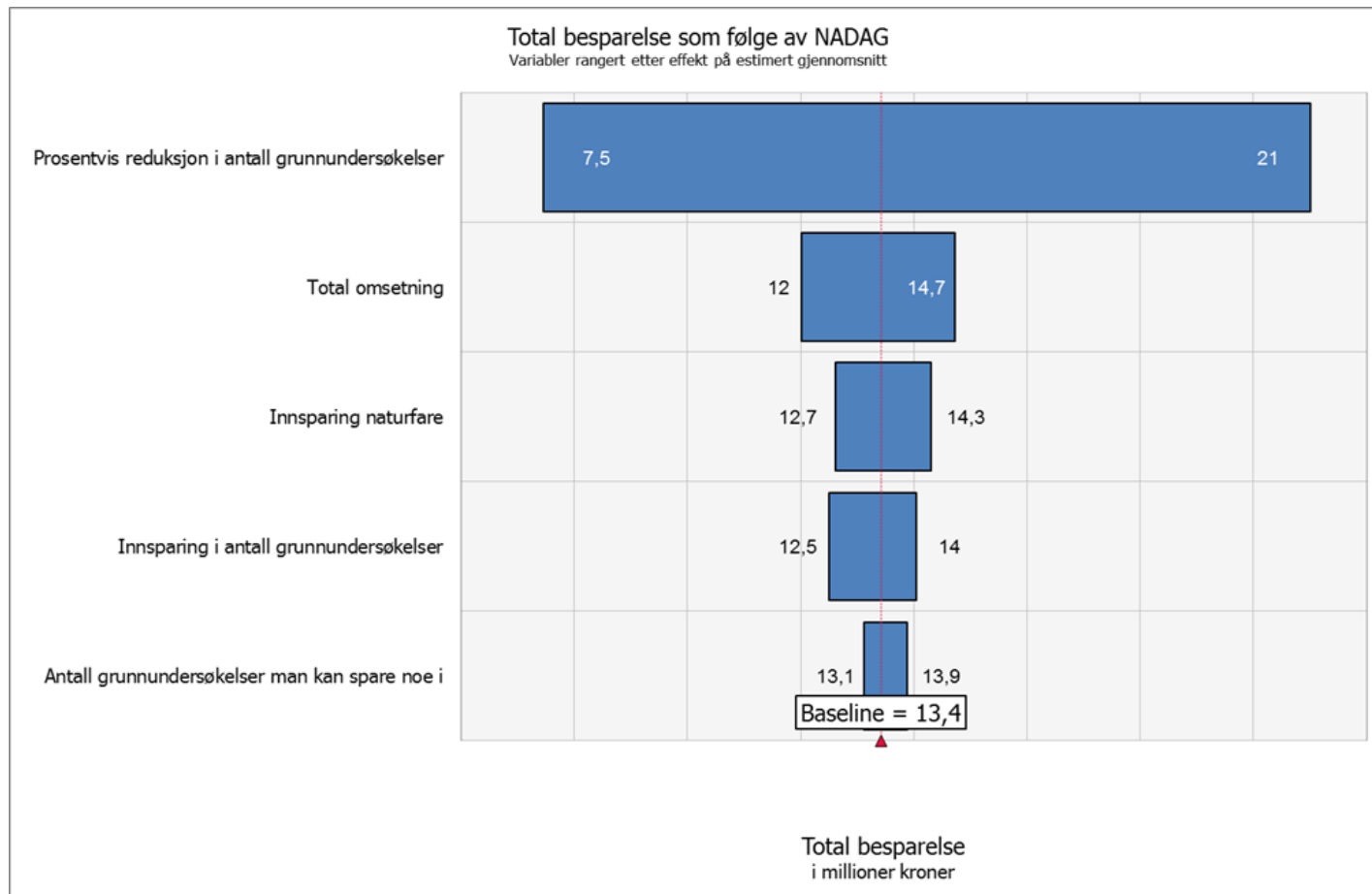
Nyttevirkning	Årlig forventet nyttevirkning i mill. kroner	Ikke-prissatt nyttevirkning
Redusert antall grunnboringer	10,2 (5,2-16,1)	
Redusert tidsbruk for eiere og brukere av grunnundersøkelser	2,2 (1,6-2,9)	
Redusert utbyggingstid		Kan gi en viss reduksjon i utbyggingstid, men antas å være beskjeden nyttevirkning
Redusert innsats for utvikling og drift av egen database		Burde potensielt være innsparingspotensial her, men ikke nevnt som vesentlig av de aktørene vi har vært i kontakt med, med unntak av Statens vegvesen
Bedre planer og billigere utbyggingsprosjekter		Kan gi bedre planer og reduserte utbyggingskostnader der NADAG gjør kjent undersøkelser utbygger ellers ikke ville vært kjent med, og som påvirker planer/utbygging. NADAGs rolle vanskelig å fastslå, potensielt betydelig.
Bedre beredskap	1,0 (0-1,7) Dette tallet er en illustrasjon for kvikkleireskred.	Kan redusere skader på liv, helse og materielle verdier. Potensielt viktig pga. store kostnader ved uhellshendelser, vanskelig å kvantifisere NADAGs betydning.
Bedre krisehåndtering		Kan redusere skader og tidsbruk ved krisehåndtering. Potensielt viktig, vanskelig å kvantifisere NADAGs betydning
Skattefinansiering	2,6 (1,5-4,2)	
Totalt	16,0 (8,9-25,2)	

Usikkerhetsanalyse

- utgangspunkt

	Verst	Sannsynlig	Best
FAKTOR 1: Mindre duplisering			
1) Total omsetning innen grunnboring og laboratoriearbeid	168 mill kr	215 mill kr	250 mill kr
2) Prosentvis reduksjon i omsetning som følge av NADAG	1 %	3,5 %	10 %
FAKTOR 2: Redusert tidsbruk			
1) Antall grunnundersøkelser man kan spare noe i	350	400	500
2) Innsparing per undersøkelse i kroner*	1 dag	2 dager	3 dager
FAKTOR 3: Bedre beredskap naturfare			
1) Kostnad ved ekstremskred per år/gitt 0,4 % sannsynlighet per år	120 mill kr	120 mill kr	120 mill kr
2) Innsparing som følge av NADAG	0 %	0,5 %	2 %

Tornadodiagram: Illustrasjon av usikkerhetsprofilen til tiltaket NADAG

Kostnader

- Kostnader til utvikling fram til versjon 2.0 – sentralt
- Kostnader til utvikling fram til versjon 2.0 - i hver etat
- Kostnader til fremtidig drift og vedlikehold
- Kostnader for fremtidig utvikling
- Kostnader ved tilrettelegging for overføring/synkronisering med NADAG
- Skattefinansieringskostnad

Oppsummering av kostnader

Kostnad	Engangskostnad (totalt for år 2013-15)	Arlige kostnader i kroner per år (periode)	Ikke-priset kostnad -vurdering av omfang og verdi
Utvikling fram til versjon 2.0 – sentralt	Ca. 6 mill. kr		
Utvikling fram til versjon 2.0 – i hver etat (tid og utviklingsprosjekter)	Ca. 1 mill.kr (for alle etater)		
Fremtidig drift og vedlikehold		Ca. 2 mill.kr	
Fremtidig utvikling, utover versjon 2.0	Utvikling utover versjon 2.0, ikke lagt inn i kostnadsberegninger		
Tilrettelegging for overføring/synkronisering med NADAG, utover versjon 2.0			Ved utvidet NADAG kan det være potensielt betydelige kostnader til innleggelse av data dersom alle kommuner, konsulenter etc. skal legge inn alle data (nye og gamle). Kan også være behov for utvikling av verktøy for synkronisering og overføring av data etc.
Skattefinansieringskostnad	1,4 mill. kr	0,4 mill kr	
SUM	8,4 mill kr	2,4 mill kr	

Fordelingsvirkninger

- Ikke store fordelingsvirkninger geografisk, sosioøkonomisk e.l.
- Kostnader bæres i hovedsak av statlige, offentlige etater
- Nytte tilfaller i stor grad offentlige etater (på kommune-, fylkes- og statlig nivå) – ikke nødvendigvis (bare) de samme som bærer kostnadene

Samlet vurdering og anbefaling

- Kostnader til oppbygging og drift av NADAG versjon 2.0 er ca. 2,5 millioner kroner per år.
- Forventet, men usikker nytte (av versjon 2.0), er ca. 16 millioner kroner per år.
- **NADAG (versjon 2.0) er altså et samfunnsøkonomisk meget lønnsomt tiltak.**
- Utvidet versjon av NADAG vil kunne gi større nytte, men også større kostnader. Ved god planlegging kan kostnadene holdes nede, mens nytten potensielt kan øke betydelig. Det er imidlertid større usikkerhet knyttet til kostnadsanslag for utvidet NADAG

DEL II:

Nytte-kostnadsanalyse (NKA) av nasjonale databaser

VISTA
ANALYSE

Innhold:

- Rammeverk for samfunnsøkonomiske analyser, herunder nytte-kostnadsanalyser (NKA)
- Trinnene i en nytte-kostnadsanalyse av felles databaser

Trinnene i en NKA av felles databaser

Trinn 1: Beskrive problemet og formulere mål

Trinn 2: Identifisere og beskrive relevante tiltak

Trinn 3: Identifisere virkninger

Trinn 4: Kvantifisere og verdsette virkninger

Trinn 5: Vurdere samfunnsøkonomisk lønnsomhet

Trinn 6: Gjennomføre usikkerhetsanalyse

Trinn 7: Beskrive fordelingsvirkninger

Trinn 8: Gi en samlet vurdering og anbefale tiltak

Trinn 1: Beskrive problemet og formulere mål

- Gjør rede for bakgrunn og begrunnelse for at analysen utføres.
- Beskriv nullalternativet (også kalt basisalternativet eller referansealternativet), dvs. situasjonen i dag og videre utvikling som kan forventes uten noen form for tiltak eller aktivitet. Alle alternative tiltak/aktiviteter skal vurderes i forhold til hva som skjer i dette nullalternativet.
- Formuler mål for tiltaket. Dette er særlig aktuelt når en *ikke* tar sikte på å gjennomføre en full nytte-kostnadsanalyse, siden målet i en nytte-kostnadsanalyse er «mest mulig nytte». Det kan likevel gi en nyttig pekepinn, også i en nytte-kostnadsanalyse.

Trinn 2: Identifisere og beskrive relevante tiltak

- Identifiser mulige tiltak. Foreta avgrensinger mot tilgrensende prosjekter, videreutvikling osv.
- Velg ut relevante tiltak.
- Beskriv relevante tiltak. Beskrivelsen bør ideelt sett inneholde
 - tiltakets målgruppe
 - tiltakets omfang og kvalitet
 - hvem som skal gjennomføre tiltaket
 - innenfor hvilken tidsramme tiltaket skal gjennomføres
 - hvordan tiltaket skal finansieres
 - informasjon om regelverk som må endres for å kunne gjennomføre tiltaket
 - andre nødvendige underliggende aktiviteter
- videre bør fleksibilitet i forbindelse med oppstart og gjennomføring vurderes.

Angående trinn 2:

- Det kan være spesielt krevende å identifisere tiltak for administrative tiltak som felles databaser
- Ingen generell oppskrift, men må settes av tid til å «forstå» og definere tiltaket
- Beskrive så detaljert og grundig som mulig
- I en del tilfeller også en utfordring med tidshorisont, i trinn 5 foreslås alternativ for dette

Trinn 3: Identifisere virkninger

- Spesifiser hvilke grupper som berøres av virkningene og i hvilket omfang de blir berørt. Grupper kan for eksempel være en bestemt næring, kommuner, statlige etater, brukergrupper, osv.
- Identifiser og beskriv alle fordeler (nyttevirkninger) og ulemper (kostnadsvirkninger). Husk å få med fordeler og ulemper på "andres" budsjetter (for eksempel kostnader utenfor tiltakseiers budsjett, og nyttevirkninger for alle som får dette).

Mulige «typiske» nyttevirkninger av felles databaser

- Effektiv, enkel og komplett tilgang til informasjon om temaet – gir reduserte tidskostnader
- Unngår duplisering av innhentet informasjon
- Forbedret offentlig tjenesteutøvelse og offentlig tjenestetilbud
- I en del tilfeller: bedre beredskap
- Bedre og/eller billigere produkter og tjenester basert på databasens data

Mulige typiske kostnader:

- Tidskostnader til administrasjon og utvikling i berørte etater
- Kjøp av tjenester fra andre til utvikling etc.
- Eventuelt kjøp av utstyr
- Kostnader kan oppstå i oppbyggingsfase (i form av investeringer) og driftsfase – begge typer kostnader skal inkluderes

Trinn 4: Kvantifisere og verdsette virkninger

- Kvantifiser fordeler og ulemper så langt det er mulig i fysiske enheter eller annen passende enhet. Det er også viktig å anslå hvor mange aktører (for eksempel kommuner, statlige etater, bedrifter, personer) som berøres, og gjerne også romlig hvor effektene inntreffer.
- Verdsett fordeler og ulemper i kroner der det er mulig og meningsfullt.
- En del, muligens mange, av konsekvensene av et tiltak vil ikke ha markedspriser, og kan være vanskelig å verdsette i kroner. Det er viktig at alle konsekvenser kartlegges og beskrives – og deretter vurderes, og like viktig er det at de ikke-prissatte konsekvensene håndteres like grundig som de prissatte og at de bringes inn i den samlede vurderingen på en god måte. Ikke prissatte, men evaluerte fordeler og ulemper kalles ikke-prissatte nytte- og kostnadsvirkninger.
- Det er forventede verdier av effektene som skal vurderes. Alle verdier oppgis i ett og samme års pengeverdi, og eventuell inflasjonsvirkning er fjernet.
- Beregn skattekostnaden.
- Gi en grundig beskrivelse av de virkningene som det er vanskelig, ikke faglig forsvarlig eller ikke ønskelig å verdsette i kroner, eksempelvis ved bruk av metoden for ikke-prissatte virkninger.

Trinn 5: Vurdere samfunns- økonomisk lønnsomhet: standard

- Fastsett analyseperiode.
- Sett inn kalkulasjonsrenten. Kalkulasjonsrenten er samfunnets avkastningskrav til tiltak (og som i Norge også gjenspeiler hvor følsomt/risikoutsatt prosjektet er for konjunktursvingninger).
- Beregn nåverdien av de samlede verdsatte nytte- og kostnadsvirkningene – fra oppstarttidspunkt til analyseperiodens slutt.
- Beregn eventuell restverdi.
- Vurder de ikke verdsatte virkningenes bidrag til samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Fastsett analyseperiode.
- Sett inn kalkulasjonsrenten. Kalkulasjonsrenten er samfunnets avkastningskrav til tiltak (og som i Norge også gjenspeiler hvor følsomt/risikoutsatt prosjektet er for konjunktursvingninger).
- Beregn nåverdien av de samlede verdsatte nytte- og kostnadsvirkningene – fra oppstarttidspunkt til analyseperiodens slutt.
- Beregn eventuell restverdi.
- Vurder de ikke verdsatte virkningenes bidrag til samfunnsøkonomisk lønnsomhet.

Angående trinn 5: mulige tilpasninger

- Etablering av en del felles databaser har usikker levetid og lave investeringskostnader sammenlignet med årlig nytte og kostnader: I slike tilfeller kan man sammenligne nytte og kostnader i et «typisk» år når databasen er etablert og i bruk

Trinn 6: Gjennomføre usikkerhetsanalyse

- Identifiser og kvantifiser så langt mulig usikkerhetsmomentene. Disse kan være av økonomisk, teknisk eller politisk karakter og være knyttet til både nytte- og kostnadselementer.
- Vurder hvordan de mest kritiske usikkerhetsfaktorene påvirker lønnsomheten til tiltakene.
- Vurder behovet for risikoreduserende tiltak, som kan rettes mot å redusere sannsynligheten for et uheldig utfall eller mot konsekvensen av utfallet.

Angående trinn 6: Tilpasninger

- Ved usikre virkinger, som man vil ha ved en del felles databaser, kan det være mer hensiktsmessig å tallfeste virkninger som intervaller enn som punktestimater (forventningsverdier)
- Usikkerhetsanalysen integreres dermed i totalanalysen
- I en del tilfeller vil også kostnadssiden være såpass usikker at også kostnadene bør oppgis om intervaller i stedet for punktestimater
- Dette må vurderes for hver enkelt database

Trinn 7: Beskrive fordelingsvirkninger

- Vurder i hvilken grad tiltaket er forventet å gi signifikante fordelingsvirkninger.
- Beskriv virkningene av tiltaket/aktiviteten for hver berørt gruppe. I mange tilfeller vil ulike grupper kunne rammes ulikt, og det kan oppstå vinnere, tapere og interessekonflikter.
- Vurder om det finnes kompensierende aktiviteter eller tiltak for tapende grupper.

Trinn 8: Gi en samlet vurdering og anbefale tiltak

- Gjør en samlet vurdering av tiltakene under vurdering basert på samfunnsøkonomisk lønnsomhet (trinn 5) og usikkerhetsbildet (trinn 6).
- Sammenstill fordelingsvirkningene i en egen analyse. Det er beslutningstaker som bør foreta den endelige vurderingen av samfunnsøkonomisk lønnsomhet på den ene siden, og «fordeling» på den andre siden, jf. DFØ (2014).
- Legg fram viktige forutsetninger som analysen(e) bygger på.